

AVIZ

**referitor la proiectul de Ordonanță de urgență privind
modificarea și completarea Legii nr.3/2000 privind
organizarea și desfășurarea referendumului**

**Analizând proiectul de Ordonanță de urgență privind
modificarea și completarea Legii nr.3/2000 privind organizarea și
desfășurarea referendumului, transmis de Secretariatul General al
Guvernului cu adresa nr.182 din 30.09.2009,**

CONSILIUL LEGISLATIV

**În temeiul art.2 alin.1 lita) din Legea nr.73/1993, republicată și art.46(2)
din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Legislativ,**

**Avizează favorabil proiectul de ordonanță de urgență, cu
următoarele observații și propuneri :**

**1. Prezentul proiect are ca obiect de reglementare modificarea și
completarea Legii nr.3/2000 privind organizarea și desfășurarea
referendumului, cu modificările și completările ulterioare, în scopul
punerii de acord cu Decizia Curții Constituționale nr.392/2007 prin care
au fost declarate neconstituționale dispozițiile art.11 alin.(3) din lege.**

**De asemenea, se propune instituirea unui termen de 30 de zile în
care Parlamentul să se pronunțe cu privire la inițierea referendumului
de către Președintele României.**

**2. Semnalăm că Nota de fundamentare a proiectului nu este
semnată de nici un conducător al instituțiilor avizatoare.**

**De asemenea, menționăm că proiectul nu este însoțit de avizul de
oportunitate al Departamentului pentru Relația cu Parlamentul privind**

promovarea unui asemenea demers legislativ, astfel cum prevăd dispozițiile art.31 alin.(1) din Regulamentul privind procedurile, la nivelul Guvernului, pentru elaborarea, avizarea și prezentarea proiectelor de documente de politici publice, a proiectelor de acte normative, precum și a altor documente, în vederea adoptării/aprobării, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.561/2009.

3. Potrivit preambulului, adoptarea prezentului proiect de ordonanță de urgență este motivată de faptul că actualele reglementări privind organizarea și desfășurarea referendumului au la bază un set de acte normative care au fost abrogate, de existența Deciziei Curții Constituționale nr.392/2007 prin care dispozițiile art.11 alin.(3) au fost declarate neconstituționale, precum și de faptul că legislația în vigoare nu prevede un termen în care Parlamentul să adopte hotărârea referitoare la propunerea Președintelui României pentru organizarea unui referendum național.

Totodată, se precizează că, pentru raționalizarea cheltuielilor publice, în cazul în care referendumul se organizează simultan cu un proces electoral, este necesar ca operațiunile electorale să se realizeze în cadrul aceluiași secții de votare și să fie îndeplinite de către aceleași birouri electorale.

Având în vedere prevederile art.115 alin.(4) din Constituția României, republicată, precum și deciziile Curții Constituționale în materie, în preambulul proiectului este necesară prezentarea elementelor de drept și de fapt ale situației extraordinare, a cărei reglementare nu poate fi amânată, care impun recurgerea la această cale de reglementare, precum și consecințele negative care s-ar produce în lipsa adoptării reglementării în regim de urgență.

Semnalăm că nemotivarea sau motivarea necorespunzătoare a urgenței poate avea ca efect declararea ca neconstituțională a ordonanței de urgență.

Totodată, proiectul trebuie analizat și sub aspectul limitelor delegării legislative prevăzute de art.115 alin.(6) din Constituție, întrucât instituirea termenului de 30 de zile în care ar urma să se pronunțe Parlamentul ar putea fi interpretată ca fiind de natură să afecteze regimul acestei instituții fundamentale a statului.

4. Referitor la soluția legislativă potrivit căreia procedura constituțională de consultare se consideră îndeplinită, dacă Parlamentul nu se pronunță în 30 de zile cu privire la solicitarea

Președintelui României, precizăm că aceasta este în contradicție cu Decizia Curții Constituționale nr.567/2006. Prin această decizie a fost admisă excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.12 alin.(1) din Legea nr.3/2000, excepție ridicată de Avocatul Poporului, Curtea reținând că procedura referendumului inițiat de Președinte în temeiul art.90 din Constituție presupune două faze: consultarea Parlamentului și consultarea poporului. Curtea a statuat că în cadrul primei faze, Parlamentul „urtează să adopte o hotărâre în ședința comună a celor două Camere”, rezultând astfel necesitatea adoptării acestei hotărâri pentru ca procedura consultării să fie îndeplinită.

De altfel, în doctrină¹ s-a reținut că primele patru etape procedurale ce trebuie parcurse în organizarea și desfășurarea referendumului sunt:

a) anunțarea publică de către Președintele României a intenției de a organiza un referendum național;

b) consultarea Parlamentului de către Președintele României cu privire la tema sau temele referendumului și la data organizării acestuia;

c) emiterea de către Parlament a unei hotărâri prin care să-și transmită punctul de vedere cu privire la oportunitatea organizării unui referendum;

d) stabilirea obiectului și a datei referendumului național prin decret.

5. Semnalăm că, în actuala redactare, intervențiile avute în vedere nu se corelează cu celelalte norme rămase nemodificate din actul normativ de bază.

Mai mult, neoferind soluții complete, proiectul afectează concepția de ansamblu a Legii nr.3/2000, care trebuie să cuprindă atât **regulile generale** de organizare a referendumului național desfășurat în mod independent, cât și **regulile aplicabile în situații speciale**, când acesta s-ar organiza simultan cu procesele electorale pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului, alegerea Președintelui României ori alegerile pentru Parlamentul European.

Semnalăm însă, că organizarea și desfășurarea referendumului potrivit dispozițiilor Legii nr.35/2008, Legii nr.370/2004, Legii

¹ I.Muraru, E.S.Tănăsescu și colectivul, Constituția României – Comentariu pe articole, Ed.C.H.Beck, București, 2008, p.845-846

nr.33/2007, așa cum se propune în mod generic la **pct.3** pentru noul art.15¹, ar conduce la aplicarea unor reguli diferite referendumului național, după cum acesta este organizat simultan cu unul dintre procesele electorale.

Astfel, dacă referendumul s-ar organiza odată cu alegerile pentru Camera Deputaților și Senat, operațiunile electorale ar avea loc în **colegii uninominale**, în vreme ce, în situația organizării referendumului odată cu alegerile pentru Parlamentul European sau pentru Președintele României, operațiunile electorale vor avea loc **într-o singură circumscripție electorală**, respectiv în circumscripții electorale.

Aspecte diferențiate ar rezulta și în ceea ce privește listele electorale, secțiile de votare, precum și deschiderea și închiderea scrutinului.

În acest sens, menționăm că la alegerile pentru Camera Deputaților și Senat se întocmesc liste electorale permanente și liste electorale suplimentare, în cazul alegerilor pentru Parlamentul European se întocmesc liste electorale permanente, liste speciale și liste suplimentare, în timp ce pentru alegerea Președintelui României se întocmesc liste electorale permanente și tabele electorale.

În legătură cu secțiile de votare, semnalăm că în cazul alegerilor pentru Parlamentul European sau pentru Președintele României, se organizează și **secții de votare speciale**, în care se poate exercita dreptul de vot indiferent de domiciliul alegătorului, în timp ce în cazul alegerii Camerei Deputaților și a Senatului, alegătorii votează **numai la secția de votare** la care este arondată strada sau localitatea unde își au domiciliul.

Referitor la deschiderea și închiderea scrutinului, semnalăm că în cazul alegerilor, acesta se desfășoară între orele 7⁰⁰ – 21⁰⁰, în timp ce pentru referendum acesta se desfășoară, potrivit art.34 din lege, **text rămas nemodificat**, și care ar reprezenta regula generală, între orele 8⁰⁰ - 20⁰⁰.

Soluția legislativă propusă ridică și problema stabilirii normelor sancționatorii aplicabile în cazul săvârșirii unor fapte prin care se încalcă regulile procesului electoral, pentru situații în care referendumul este organizat concomitent cu diferite procese electorale. Precizăm că **toate** actele normative privind organizarea și desfășurarea alegerilor, precum și Legea nr.3/2000 cuprind norme

referitoare la infracțiuni și contravenții acestea neavând însă, același conținut, respectiv aceleași sancțiuni.

Față de cele de mai sus, instituția referendumului ar trebui să aibă o reglementare unitară, aplicabilă indiferent de momentul desfășurării sau de tipul referendumului. În acest context, precizăm că regulile generale care guvernează referendumul trebuie să poată fi aplicate și în cazul referendumului pentru revizuirea Constituției, al celui pentru demiterea Președintelui și al celui referitor la problemele de interes național.

6. Totodată, menționăm că în situațiile speciale în care referendumul național ar urma să se desfășoare simultan cu un proces electoral, regulile aplicabile ar deroga în mod esențial de la regulile generale ale referendumului organizat în mod independent.

Avem în vedere componența Biroului Electoral Central și a biroului electoral de circumscripție care, potrivit art.24 alin.(1) din Legea nr.3/2000, cuprind delegați ai fiecărui partid politic reprezentat în Parlament, în timp ce, în cazul alegerilor pentru Camera Deputaților și a Senatului, pentru Parlamentul European sau pentru Președintele României, în componența acestor structuri electorale se regăsesc toate partidele politice care **participă la alegeri** (partide parlamentare și neparlamentare).

7. Deși în preambul se invocă drept motiv al recurgerii la această cale de reglementare abrogarea Legii nr.68/1992 și a Legii nr.70/1991, proiectul nu cuprinde dispozițiile prin care să fie modificate textele din actul normativ de bază care fac trimitere la acte normative abrogate (de exemplu: art.17, 18 și art.31 alin.(3)).

Precizăm că înlocuirea automată a Legii nr.68/1992 cu noua reglementare în domeniu, respectiv Legea nr.35/2008, și aplicarea **mutatis mutandis** a normelor echivalente celor din Legea nr.68/1992, nu mai este posibilă, așa cum s-a procedat la referendumurile anterioare, deoarece în prezent alegerile pentru Camera Deputaților și a Senatului se organizează în **colegii uninominale** și nu în **circumscripții electorale**, astfel cum prevăd regulile generale din Cap.IV al Legii nr.3/2000.

8. Așa cum se menționează în preambul, proiectul are în vedere și punerea de acord a textelor din actul normativ de bază cu Decizia Curții Constituționale nr.392/2007, referitoare la neconstituționalitatea dispozițiilor art.11 alin.(3) din lege.

Semnalăm însă, că pentru o reglementare completă, proiectul trebuie să aibă în vedere și Decizia Curții Constituționale nr.567/2006 prin care art.12 alin.(1) din Legea nr.3/2000 a fost declarat neconstituțional.

9. Din punct de vedere al redactării și al normelor de tehnică legislativă, semnalăm următoarele:

a) La **partea introductivă a art.I**, trebuie menționate datele Monitorului Oficial al României în care Legea nr.3/2000 a fost publicată.

b) La **pct.3 al art.I**, în textul propus pentru alin.(1) al art.15¹, pentru o corectă informare asupra actelor normative la care se face referire, respectiv la Legea nr.393/2004, termenul „statutul” trebuie redat cu inițială mare, urmând ca după titlul legii să fie introdusă sintagma „cu modificările și completările ulterioare”, iar la Legea nr.33/2007, după titlul acesteia, să fie introdusă sintagma „cu modificările și completările ulterioare”.

c) La **pct.6 al art.I**, deoarece art.43¹ este structurat doar în 5 alineate, intervenția trebuie să vizeze modificarea în întregime a acestui articol, astfel:

„6. Articolul 43¹ se modifică și va avea următorul cuprins”.

d) La **art.II**, menționăm că actul normativ de bază asupra căruia se intervine a fost publicat în anul 2000 și nu în 2008, așa cum greșit s-a reținut în text.

PRESEDINTE
dr. Dragoș ILESCU

București
Nr.1118/1.10.2009

